Participatieplan Verbetering Natte Infrastructuur Noordkop

Aan
Alex Rennings
Britt Koppes

Onderwerp	Registratienummer	Datum
Participatieplan Noordkopproject	22.0571197	Juni 2023

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

1 Inleiding

Voor u ligt het Participatieplan voor het project "Verbetering natte infrastructuur Noordkop" (verder: Noordkop), opgesteld door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (verder: HHNK). Dit participatieplan beschrijft het participatieproces in de verkenningsfase van het project Noordkop. En dient uiteindelijk te leiden tot een gedragen én vastgesteld voorkeursalternatief (een voorkeursalternatief is de 'best passende oplossing', verder: VKA) voor de verschillende maatregelen. Het project beoogt vijf maatregelen:

1. Creëren van brakwatergebied als corridor en habitat;
2. Tegengaan van negatieve gevolgen van het getijdengebied voor de zoetwaterbeschikbaarheid in de Noordkop van Noord-Holland;
3. Optimaliseren van onze intrekpunten voor vis, zowel direct aan de Waddenzee als via het IJsselmeer;
4. Herstel, uitbreiding en ontsluiting van de in het achterland liggende paai- en opgroeiplekken;
5. Uitbreiding van de hoogwatervluchtplaatsen voor wadvogels in het Amstelmeer.

Dit participatieplan beschrijft hoe verschillende externe stakeholders betrokken worden in het project en gestimuleerd worden om mee te denken in het proces om te komen tot een voorkeursalternatief. Ook beschrijft dit plan de mate van meedoen en participeren van verschillende partijen.

Dit participatieplan is opgesteld om tegelijk met de aankondiging van het 'voornemen en participatie Verbetering Natte Infrastructuur Noordkop' met de omgeving gedeeld te worden. Dit alles is opgesteld in de geest van de Omgevingswet, waarbij een speelveld gecreëerd wordt waarin alle partijen eenzelfde startpunt en informatievoorziening hebben.

1.1 Verbetering natte infrastructuur Noordkop

Het Balgzandkanaal, het Amstelmeer en het Amstelmeerkanaal zijn onderdeel van de Amstelmeerboezem. Deze wateren zijn aangemerkt als 'zwak brakke wateren' met een matige ecologische toestand. Knelpunt is de beperkte uitwisseling tussen zoet en zout water waardoor met name vissen van de estuariëne brakwatersoorten vrijwel geheel ontbreken. Maatregelen om de vismigratie en de diversiteit van vissoorten te vergroten zijn daarom gewenst.

Vanuit Ruim Baan voor Vissen 1 (verder: RBvV1) heeft HHNK vanaf 2010 gewerkt aan het verbeteren van vispassages in het achterland en aan het aanleggen van paai- en opgroeigebieden. Door monitoring van de resultaten (in samenwerking met drie waterschappen uit RBvV1) is de kennis over migrerende vissen enorm uitgebreid. Gebleken is dat de huidige vispassage in de Spuisluis Oostoever niet optimaal functioneert. Een andere wijze van vispassage bij Oostoever is daarom gewenst. Knelpunten in de vismigratie zijn:

1. Ontbreken brakke overgangszones waar vissen kunnen acclimatiseren en verblijven;
2. Ontbreken van getijdewerking waardoor zwakke zwemmers, zoals glasaal, fint, driedoornige stekelbaars en botlaren, niet met het getij mee naar binnen kunnen;
3. De stroomsnelheid bij het spuien voor de wat kwetsbare soorten zoals de fint waarschijnlijk te groot om er tegenin te zwemmen
4. Waterstroom neemt veel broed uit het binnenwater mee.

Binnen een nieuwe samenwerking tussen waterschappen en wetenschappelijke instituten is Ruim Baan voor Vissen 2 (verder: RBvV2) opgestart, waar het project Noordkop onderdeel van is. Het project RBvV2 geeft een extra impuls aan de visstand in het Waddengebied. In totaal worden in de kustprovincies op 19 plekken vispassages verbeterd en aangelegd. Daarnaast worden in het achterland paai- en opgroeigebieden nog meer geschikt gemaakt voor trekvis. Partners in de samenwerking binnen RBvV2 zijn:

- Waterschap Noorderzijlvest
- Wetterskip Fryslan
- Waterschap Hunze en Aa's
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Waddenfonds
- Van Hall Larenstein

Figuur 1 foto Spuisluis Oostoever, Den-Helder bron: eigen foto (Kijkrichting van zuid naar noord)

1.2 Doelstelling

De hoofddoelen voor het project Noordkop zijn:

1. Creëren van brakwatergebied als corridor en habitat;
2. Tegengaan van negatieve gevolgen van de zoute instroom voor de zoetwaterbeschikbaarheid in de Noordkop;
3. Optimaliseren van de intrekpunten voor vis, zowel direct aan de Waddenzee als via het IJsselmeer;
4. Herstel, uitbreiding en ontsluiting van de in het achterland liggende paai en opgroeiplekken;
5. Uitbreiding van de hoogwatervluchtplaatsen voor wadvogels in het Amstelmeer.

Voor het uitvoeren van de verschillende doelstellingen die hierboven benoemd zijn wordt er gedacht aan de volgende concrete maatregelen die resulteren in de benoemde hoofddoelen:

- Realiseren van een gemaal bij spuisluis Oostoever;
- Realiseren van vispassages bij Oostoever en Stontelerkeersluis;
- Realiseren van een zout barrière bij de Kooijsluis;
- Realiseren van paai- en opgroeiplaatsen voor vissen in het Spuikanaal, Balgzandkanaal en Amstelmeerkanaal;
- Automatisch monitorings- en besturingssysteem zoutwaarden;
- Monitoringsysteem voor vispopulaties.

Het is de planning en ambitie om alle maatregelen gerealiseerd te hebben in het jaar 2027, met in 2022 - 2023 een voorkeursalternatief (VKA) voor alle maatregelen.

2 Participatieproces

De verschillende maatregelen die worden getroffen om het doel van het Noordkopproject te realiseren wordt gezien door de omgeving als één project. De externe stakeholders worden in de voorverkenningsfase meegenomen in het project en worden ook bij het verkennings- en planvormingsfase actief betrokken. De bewoners en belanghebbenden in de omgeving worden voornamelijk met behulp van informatiebijeenkomsten en keukentafelgesprekken op de hoogte gebracht.

2.1 Externe Stakeholders

In dit plan wordt beschreven hoe de participatie vorm gaat krijgen. Dit is gebaseerd op de wegwijzer participatie die is vastgesteld door HHNK.

Er zijn verschillende groepen van externe stakeholders geïdentificeerd voor het Noordkopproject. Deze groepen van externe stakeholders worden verdeeld in verschillende participatieniveaus. De vijf participatieniveaus zijn:

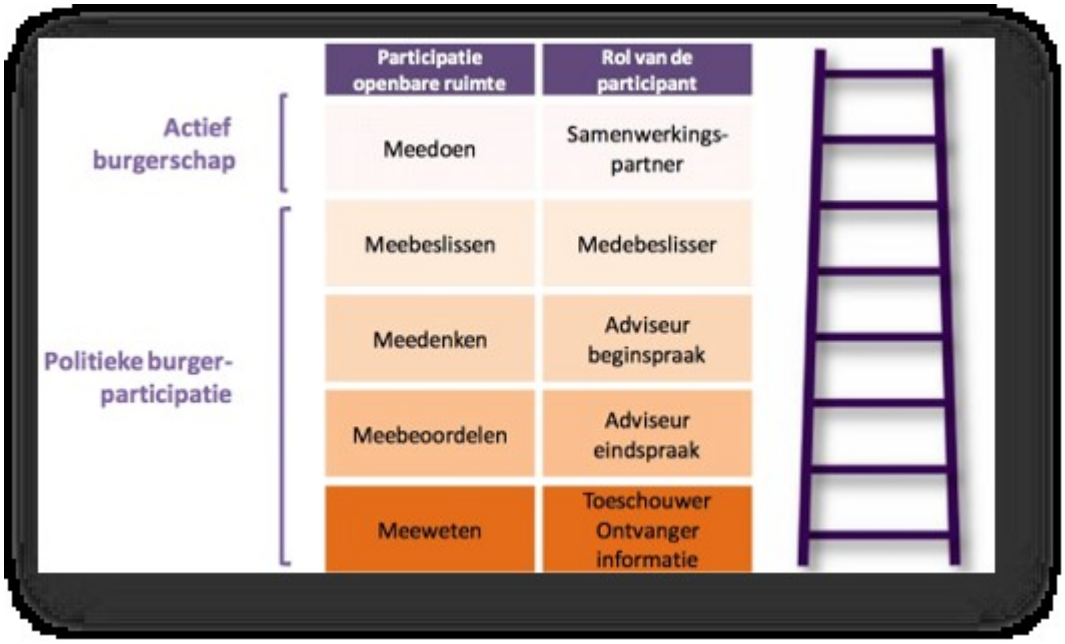

Participatieniveau	Toelichting
Meedoen	De initiatiefnemer en omgevingspartijen zijn volledig gelijkwaardig, ze voeren samen het project uit, werken als één team en beslissen samen.
Meebeslissen	De initiatiefnemer en omgevingspartijen beslissen samen, als gelijkwaardige partners over het voorstel.
Meedenken	De initiatiefnemer en omgevingspartijen doen samen onderzoek om te komen tot het beste voorstel ('joint fact finding'). Omgevingspartijen mogen vervolgens hun mening geven over de voorstellen. De initiatiefnemer beslist uiteindelijk.
Meebeoordelen	De initiatiefnemer doet onderzoek en komt met voorstellen, omgevingspartijen mogen hier ook hun mening over geven. Deze wordt meegewogen in de uiteindelijke beslissing over het voorstel.
Meeweten	De initiatiefnemer informeert omgevingspartijen over het project ('zenden van informatie').

Het project kent veel externe stakeholders met een grote diversiteit (natuur, recreatie, wonen, bedrijfsvoering, agrarisch). In de voorverkenningsfase is een stakeholderanalyse opgesteld. Het belangenveld bestaat uit verschillende hoofdgroepen:

- Bewoners en lokale ondernemers;
- Overheden;
- Organisaties, belangenvereniging en (natuur)instellingen;
- Vergunninghouders, pachters en beroeps- en sportvissers;
- Raakvlakprojecten.

2.1.1 Bewoners en lokale ondernemers

Er zijn weinig omwonenden rondom de voorziene maatregelen in het Noordkopproject en het is daarmee geen complexe omgeving qua bewoning. Zeker omdat vrijwel alle maatregelen ook voorzien zijn op eigen grond van HHNK en we daarmee niet of nauwelijks in aanraking komen met eigendommen van bewoners of lokale ondernemers. Een intensief participatie-traject met omwonenden is hierdoor minder urgent. Uiteraard nemen we omwonenden wel mee in de informatievoorziening over het project, zodat men altijd weet hoe en wanneer we de voorziene maatregelen gaan uitvoeren. Denk hierbij aan start werkzaamheden, eventuele vertragingen of nieuwe informatie over het project & ontwerp. Dit vindt vooral binnen participatieniveau *'meeweten'* plaats door middel van informatiebrieven en eventuele inloop/bewoners-bijeenkomsten. Op logische en cruciale momenten informeren we bewoners en lokale ondernemers. In de verkenningsfase zal dit vooral zijn rond het presenteren van het voorkeursalternatief. Als het voorkeursalternatief veel invloed gaat hebben op een individuele stakeholder zullen we die ook al in een eerder stadium meenemen.

2.1.2 Overheden

Deze groep betreft de publieke sector. Het Noordkopproject speelt zich al in twee verschillende gemeentes: Hollands Kroon en Den Helder. Daarnaast hebben we contact met Provincie Noord-Holland, Omgevingsdienst en Rijkswaterstaat. De overheden fungeren veelal als bevoegd gezag, maar ook als collega-overheid om actuele en toekomstige ontwikkelingen mee af te stemmen. Overheden plaatsen we daarom vooral in het participatieniveau *'meedenken'*. We verkennen samen de mogelijkheden van de maatregelen binnen het Noordkopproject en de overheden mogen uiteraard hun reactie geven op de uitgewerkte maatregelen. Dit zal via informeel contact gebeuren, maar ook via de formele vergunningtrajecten binnen de verschillende bevoegde gezagen.

Als er sprake is van een overheid in de rol van bevoegd gezag ten behoeve van een formele vergunning, dan zal het participatieniveau logischerwijs zich bevingen op het niveau van *'meebeslissen'*, aangezien het bevoegd gezag goedkeuring moet geven.

2.1.3 Organisaties, belangenverenigingen en (natuur)instellingen

Het project is zowel binnen- als buitendijks omgeven door beschermde natuur: Natura 2000 gebied de Waddenzee en Natuurnetwerk Nederland (NNN). Belangrijke functie is weidevogel(broed)gebied. De regio heeft hoge ambities waar het gaat om recreatieve en economische ontwikkeling. Ook op het gebied van natuurontwikkeling zijn kansen.

In het gebied van Noordkopproject en gezien de beoogde maatregelen vindt er regelmatig participatie en communicatie plaats met belangenverenigingen. Hieronder vallen natuurorganisaties, belangengroepen en organisaties vanuit de agrarische sector, nutsbedrijven en gebiedsontwikkelingen vanuit gemeenten Den Helder en Hollands Kroon. Spanningsvelden die we onder andere tegenkomen in deze stakeholdergroep en die een rol krijgen binnen het participatieproces zijn het zoet/zoutgehalte in het water. Vanuit agrariërs (LTO en KAVB (Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollen-cultuur)) is de duidelijke wens dat het water wat men inlaat niet zouter mag worden, terwijl één van de doelstellingen ook inhoudt dat we een brakwaterzone in het spuikanaal willen realiseren in combinatie met een nauwkeurige monitoring en besturing. Het is belangrijk om deze belangengroepen goed op de hoogte te houden. Het participatieniveau zal zich focussen rond *'meedenken'*, *'meebeoordelen'* en *'meeweten'*, maar wel op een vrij intensieve manier waarbij er regelmatig afstemming en contact is.

Momenten waarop we deze groep benaderen is rond een concept voorkeursalternatief voor één of meerdere maatregelen. Op deze manier betrekken we de organisaties/stichtingen met een direct en groot belang op het niveau van *'meedenken'*, waarmee we nuttige informatie kunnen ophalen voor o.a. het draagvlak. De informatie wordt meegenomen in de criteria-afweging tussen verschillende voorkeursalternatieven.

2.1.4 Vergunninghouders, pachters en beroeps- en sportvissers

Er is geen grondverwerving nodig binnen het Noordkopproject. Alle voorziene maatregelen kunnen uitgevoerd worden op percelen van HHNK. Wel treffen we enkele vergunninghouders en/of pachters bij het ontwerpen en realiseren van de maatregelen. De huur- of pachtcontracten moeten vroegtijdig (tijdelijk) opgezegd worden, ruim voordat de maatregelen uitgevoerd worden, zodat de huidige huurders passende maatregelen kunnen nemen. Met deze vergunninghouders en/of pachters vindt afstemming plaats via keukentafelgesprekken in het participatieniveau *'meebeoordelen'* en *'meeweten'*.

Als er een concept voorkeursalternatief is voor één van de maatregelen dan wordt deze ter verifiëring voorgelegd aan de pachters die eventueel geraakt worden door dit voorkeursalternatief. Hierdoor krijgen we meer inzicht in het draagvlak voor een eventueel voorkeursalternatief.

2.1.5 Raakvlakprojecten

Naast stakeholders en hun belangen zijn in het kader van dit plan ook de projecten in beeld gebracht die mogelijk raakvlakken hebben met het Noordkopproject. Van deze raakvlakprojecten wordt in de verkenningsfase nagegaan wat hun rol is ten opzichte van het project. De verwachting is dat er met enkele raakvlakprojecten veel interactie en afstemming vereist is. In overleg met de raakvlakprojecten wordt de frequentie van afstemming-overleggen bepaald. De raakvlakprojecten bevinden zich vooral binnen het participatieniveau *'meebeoordelen'* of *'meedenken'*. Dit kan per raakvlakproject verschillen, aangezien het raakvlak nogal divers is. De raakvlakprojecten die geïdentificeerd zijn staan hieronder genoemd:

- Dijkversterking Den Oever – Den Helder (HHNK)
- Rondje Waddenbaai (PNH)
- Initiatief zonnepark Spuikanaal (HHNK)
- Wieringerhoek (RWS)
- Renovatie N99 (RWS)
- Kooybrug & Balgzandbrug (RWS)
- Vaarroute Balgzandkanaal (Provincie Noord-Holland)

Als er een raakvlak is met één van de voorkeursalternatieven dan wordt er contact gezocht met één van de raakvlakprojecten om te onderzoeken of het voorkeursalternatief mogelijk is, of dat er wellicht draagvlak is voor een ander voorkeursalternatief.

2.1.6 Overzicht stakeholdergroepen

Stakeholdergroep	**Participatieniveau**
Bewoners en lokale ondernemers	Meeweten
Overheden (Afstemmen)	Meedenken
Overheden (Bevoegd gezag)	Meebeslissen
Organisaties, belangenverenigingen en (natuur) instellingen	Meedenken, Meebeoordelen en Meeweten
Vergunninghouders, pachters, beroeps- of sportvissers	Meebeoordelen en Meeweten

Raakvlakprojecten	Meebeoordelen en Meeweten

2.2 Klant Eisen Specificatie (KES)

Tijdens de diverse gesprekken die plaatsvinden met stakeholders kunnen wensen worden geuit met betrekking tot het ontwerp of de uitvoeringswijze. Wensen van stakeholders kunnen geuit worden op alle participatieniveaus in het participatieproces. Afspraken met de stakeholders worden vastgelegd in de Klant Eisen Specificatie (KES). De KES wordt bijgehouden door de omgevingsmanager van het Noordkopproject. Als een klant eis gehonoreerd wordt of beargumenteerd afvalt, zal dit altijd worden gecommuniceerd naar de indiener.

3 Meekoppelkansen

De maatregelen voor het Noordkopproject worden zorgvuldig ingepast in de omgeving. In aanvulling daarop kunnen kansen zich voordoen om gelijktijdig met de maatregelen, ruimtelijke kwaliteit toe te voegen door 'werk met werk' te maken. Dit wordt meekoppelen genoemd. De essentie is dat meekoppelen een maatschappelijke meerwaarde oplevert. Voor het Noordkopproject wordt in de verkenningsfase gekeken of er relevantie meekoppelkansen geïdentificeerd kunnen worden. Bij een eventuele kennisgeving 'participatie' en kennisgeving 'voornemen' wordt de omgeving uitgenodigd om meekoppelkansen aan te dragen. Het gaat hierbij om kansen op het gebied van ontwikkeling van natuur, recreatie of landschap, verbetering van de infrastructuur of het oplossen van verkeersknelpunten.

Meerkosten voor de realisatie van meekoppelkansen worden niet gefinancierd door het Noordkopproject. Uitgangspunt is dus dat de financiering door de initiatiefnemer van de meekoppelkans wordt opgepakt. Daarnaast moeten de meekoppelkansen technisch inpasbaar en vergunbaar zijn en moeten de meekoppelkansen binnen de financiële en planning kaders passen van het Noordkopproject.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is benieuwd of de omgeving ook kansen ziet, breder dan alleen de maatregelen voor Noordkopproject, de zogenoemde meekoppelkansen. Dit zijn initiatieven van derden die niet direct bijdragen aan de maatregelen die het Noordkopproject beoogt, maar die op een ander gebied voordelen kunnen bieden en tegelijkertijd met het project kunnen worden uitgevoerd. Meekoppelkansen worden beoordeeld op de volgende aspecten:

- Technisch inpasbaar
- Juridische haalbaarheid
- Maatschappelijke functie en maatschappelijk verantwoord
- Financiële haalbaarheid
- Planning-technische haalbaarheid

De essentie is dat meekoppelen een synergievoordeel oplevert. Door projecten gelijktijdig uit te voeren zijn de totale maatschappelijke kosten lager. Als er geen synergie optreedt heeft meekoppelen geen toegevoegde waarde. De kosten die gelijk zijn aan de kosten van een doelmatig alternatief zonder deze nevendoelstellingen worden bekostigd uit het budget van het Noordkopproject. Eventuele meerkosten moeten door initiatiefnemers of andere financiers worden betaald.

4 Contactgegevens

Heeft u vragen naar aanleiding van bovenstaand participatieplan? Dan kan u contact opnemen met de omgevingsmanager van Noordkopproject:

Alex Rennings
a.rennings@hhnk.nl
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Postbus 250, 1700 AG Heerhugowaard
072-5828282

Website: Verbetering natte infrastructuur Noordkop | Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (hhnk.nl)